

наноелектроніки та порівняти їх. Визначено та обґрунтовано особливості відмінностей між окремими показниками фізичного розвитку представників досліджуваної спеціальності різних вікових категорій в процесі їх професійної діяльності.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ полягають у розробці соматовікових моделей для студентів, які навчаються за спеціальністю мікро-та наноелектроніка.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Domashenko A. V. Organizacijno-pedagogichni zasady` sy`stemy` fizy`chnogo vy`hovannya students`koyi molodi Ukrainy` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk z fizy`chnogo vy`hovannya i sportu : specz. 24.00.02. «Fizy`chna kul`tura, fizy`chne vy`hovannya rizny`x grup naselennya». L`viv: LDUFK, 2003, 20 s.
- 2.Zavy`divs`ka N. N. Profesiyno-pry`kladni osnovy` formuvannya zdorovogo sposobu zhy`ttya studentiv vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv ekonomichnogo profilyu : dy`s.... kand. ped. nauk : 24.00.02. L`viv, 2002, 230 s.
- 3.Kabachkov V. A. Profesy`onal`naya fy`zy`cheskaya kul`tura v sy`steme nepregrivnogo obrazovany`ya molodezhy` : nauch.-metod. posoby`e. M. : Sovetsky`j sport, 2010, 296 s.
- 4.Korovy`n S. S. Teorety`ko-metodology`chesky`e osnovany`ya koncepcy`y` profesy`onal`noj fy`zy`cheskoj kul`tury. Teory`ya y` prakty`ka fy`zy`cheskoj kul`tury, 2012, № 2, S. 23–27.
- 5.Raevsky`j R. T. Profesy`onal`no-pry`kladnaya fy`zy`cheskaya podgotovka : [monografiya]. O. : Nauka y` texny`ka, 2008, 224 s.
- 6.Раевский Р. Т. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов технических вузов / Р. Т. Раевский. – М. : Высшая школа, 2005. – 136 с.
- 7.Пилипей Л. П. Систематизація напрямків підготовки спеціалістів у ВНЗ згідно з вимогами до професійно-прикладної фізичної підготовки / Л. П. Пилипей // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 1. – С. 56-64.
- 8.Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст] : монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312 с.
- 9.Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: теоретичний розділ / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов, М. О. Третьяков, Р. Т. Раєвський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 193 с.
- 10.Огнистий А. В.. Основи професійно-прикладної фізичної підготовки : навч. Посібник / А. В. Огнистий, К. М. Огніста, О. І. Кривокульський, М. В. Божик. – Тернопіль: ТНПУ, 2007. – 104с.
- 11.Халайджі С. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів енергетичних спеціальностей : дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Халайджі С. В. – ЛДУФК, 2006. — 268 с.
- 12.Хомич В. М. Професійно-прикладна фізична підготовка техніків-механіків : дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Хомич В. М. – ЛДУФК, 2009. – 212 с.
- 13.Церковна О. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів технічних вищих навчальних закладів на основі факторної структури їх рухової та психофізіологічної підготовленості : дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Церковна О. В. – ХДАФК, 2007. – 197 с.
14. Hari S. N. Nanostructured materials and nanotechnology / Hari Singh Nalva // Academic Press, 2002 – 834 p.

Ляхова І. М.

Інститут здоров'я, спорту і туризму Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті зазначено, що мотивація є однією з найважливіших проблем у вітчизняній і зарубіжній психології та педагогіці. Особливого значення вона набуває для теорії і методики професійної освіти, тому що дозволяє виявити джерела навчально-пізнавальної активності студентів; сили, що спонукають до їхньої навчально-пізнавальної діяльності та поведінки у процесі навчання у вищій школі. Навчально-професійну мотивацію слід розглядати як один із факторів готовності майбутніх фахівців різних напрямів підготовки до професійної діяльності, як сукупність факторів і процесів, що спонукають і спрямовують особистість до успішного опанування майбутньою професією. Експериментальним шляхом визначено найбільш значущі мотиви навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації.

Ключові слова: мотивація, мотиви, мотивування, навчально-професійна діяльність, майбутні фахівці фізичної реабілітації.

Ляхова И. Н. Мотивация учебно-профессиональной деятельности будущих специалистов физической реабилитации. В статье отмечено, что мотивация является одной из важнейших проблем в отечественной и зарубежной психологии и педагогике. Особое значение она приобретает для теории и методики профессионального образования, так как позволяет выявить источники учебно-познавательной активности студента, побуждающие силы его учебно-профессиональной деятельности и поведения в процессе обучения в высшем учебном заведении. Учебно-профессиональную мотивацию следует рассматривать как один из факторов готовности будущих специалистов разных направлений подготовки к профессиональной деятельности, как совокупность факторов и процессов, побуждающих и направляющих личность к успешному овладению будущей профессией. Низкий уровень учебно-профессиональной мотивации во многом препятствует формированию готовности будущих специалистов физической реабилитации к выполнению своих профессиональных функций. Экспериментальным путем выявлены наиболее значимые мотивы учебно-профессиональной деятельности будущих специалистов физической реабилитации.

Ключевые слова: мотивация, мотивы, мотивирование, учебно-профессиональная деятельность, будущие специалисты физической реабилитации.

Liakhova I.N. Motivation of academic and professional activity of future specialists of physical rehabilitation. The article states that the motivation is one of the most important problems in the domestic and foreign psychology and pedagogy. Motivation is of particular importance to the theory and methodology of professional education, as it allows to identify the sources of learning and cognitive activity of the student to encourage the strength of his educational and professional activities and behavior in the learning process in higher education. Academic and professional motivation should be considered as one of the factors of readiness of the future experts of various specialties for professional work as a combination of factors and processes that encourage and guide the person to successfully master the future profession. Low level of academic and professional motivation largely prevents the formation of readiness of the future experts of physical rehabilitation to perform their professional functions. The experiment revealed the most significant motives educational and professional activity of future specialists of physical rehabilitation.

Key words: motivation, motives, motivation, academic and professional activity, future specialists of physical rehabilitation.

Вступ. Активне відношення до оточуючого світу складає одну із головних особливостей людини. Форми прояву людської активності достатньо різні. До них відносяться широкий спектр дій, вчинків і діяльності людей. Загальною підставою, що об'єднує всі види активного відношення індивідуумів до реальної дійсності є те, що дії людини виникають не спонтанно. Це складний соціальний, психофізіологічний процес, що має конкретну основу. При цьому формувальним та спрямовуючим початком будь-якої активності виступає її мотив, який спонукає до дії, вчинку, діяльності [1]. Визначення найбільш значущих мотивів, що спонукають майбутніх фахівців будь-якого напрямку підготовки до навчально-професійної діяльності у вищій школі має велике значення, тому що дозволяє:

- виявити джерела навчально-пізнавальної активності студентів і використовувати їх для активізації навчального процесу у вищому навчальному закладі, формування свідомого ставлення до навчальних занять, розуміння своїх життєвих потреб взагалі та майбутньої професійної діяльності зокрема;

- актуалізувати найважливіші мотиви студентів під впливом різних форм занять і методів навчання, що, в свою чергу, дозволить підтримувати поведінкову активність щодо опанування ними майбутньої професійної діяльності.

Метою статті є теоретико-експериментальне визначення мотивації навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації.

Результати дослідження. Для реалізації поставленої мети необхідно було вирішити низку завдань, одним із яких є визначення сутності понять «мотив» і «мотивація» та їх характерні особливості. На думку Є. П. Ільїна, мотив – це те, що рухає живою істотою, заради чого вона витрачає свою життєву енергію... Роль мотиву полягає в тому, щоб додати поведінці імпульс і спрямованість до мети [2]. Л. П. Гримак, характеризуючи мотив як усвідомлене спонукання до певного образу дій, зазначає, що сам по собі мотив не є причиною цілеспрямованих дій. Він лише результат відбиття у психіці людини потреб організму, що викликані зовнішніми та внутрішніми явищами [3]. Деякі психологи визначають мотив як стан, що виникає на основі зв'язків, які встановлюються між суб'єктом і об'єктом; як предмети зовнішнього світу, уявлення, ідеї, почуття та переживання, тобто все те, у чому знайшла втілення потреба. Отже, більшість науковців розглядають мотив як спонукання, потребу, мету, намагання, властивість особистості, певний стан.

Мотив спонукає людину до діяльності, спрямовуючи її на задоволення певної потреби. Потреби формують поведінку людини, стають внутрішніми збудниками її діяльності. Мотивувати людину означає торкнутися її важливих інтересів, створити для неї умови для реалізації її в процесі життєдіяльності. На думку А. Маслоу [4], люди мотивовані для пошуку важливих цілей, і це робить їхнє життя значимим і осмисленим. Однак, якщо метою визначається те, що повинна робити людина, до досягнення чого вона прагне, то мотивами характеризуються причини цього прагнення. Мотиви дозволяють зрозуміти, чому саме ставляться ті або інші цілі, розвивається непогасне прагнення до їх досягнення [3]. Сприймання мотиву особистістю означає, що він наділений для неї певним життєвим смислом. Психологія активності передбачає, що особистість не тільки критично відноситься до своїх мотивів, але й співвідносить їх з власними життєвими смислами, робить мотиви об'єктом управління і регуляції. Мотиви, як і цілі, є могутніми психічними силами або чинниками, що регулюють діяльність. Регулююча сила мотивів полягає в тому, що вони впливають на волю, яка за І.М. Сеченовим, представляє собою діяльну сторону розуму і моральних відчуттів, що управляє людськими діями і вчинками.

Науково доведено, що успішність будь-якої діяльності багато в чому визначається характером спонукання до неї, тобто тим, що штовхає людину до реалізації тієї або іншої дії, а отже, мотивом, який визначається як особистий стан людини, що заставляє її діяти у певному плані або бездіяти. Відсутність мотивів до діяльності є душевною трагедією, що порушує всі життєві устої. Регулююча сила мотивів навчально-професійної діяльності студентів вищого навчального закладу виявляється в їх активуючому впливі, що підтримує і стимулює їхні інтелектуальні, моральні, вольові та фізичні зусилля, пов'язані з досягненням мети. Метою навчання студентської молоді у вищій школі є всебічний розвиток особистості та надбання фахових знань, практичних умінь і досвіду, розвиток професійних здібностей для успішного вирішення майбутніх професійних завдань. Навчально-професійні мотиви формуються, закріплюються, змінюються, згасають або актуалізуються під впливом об'єктивних умов життя, діяльності, організованого процесу навчання і виховання студентів у вищій школі.

Значно ширшим за мотив є мотивація, що має подвійний сенс. З одного боку, мотивація – це система чинників, що впливають на поведінку людини (потреби, інтереси, цілі, наміри, прагнення тощо). З іншого – це процес, який стимулює і підтримує поведінкову активність на певному рівні. За Р. А. Пілюян, частіше за все мотивація характеризується як сукупність причин психологічного характеру, що пояснюють поведінку людини, її початок, спрямованість і активність. Мотивація – є

специфічний вид психічної регуляції поведінки і діяльності... У широкому значенні слова мотивація визначає поведінку. Мотивація є збуджувачем діяльності, її «пружиною». Від невмотивованої людини не можна чекати великої віддачі у будь-якій справі [1]. С. Л. Рубінштейн визначає мотивацію як співвідношення внутрішніх умов із зовнішніми, тобто співвідношення потреб з її об'єктом [5].

Відповідно до теорії діяльності, яка дозволяє зрозуміти механізм формування мотивації, мотивація виникає при поєднанні, частіше всього підсвідомому, потреб індивіда і його здібностей з предметом конкретної діяльності. Це приводить особу до розуміння значення заняття конкретною діяльністю, в тому числі й навчально-професійною, і допомагає виникненню системи цілей, спрямованих на оволодіння її предметом. Отже, особливістю мотивації є те, що вона не є причиною цілеспрямованих дій, проте має прямий вплив на діяльність і спонукає до неї. Необхідно зазначити, що мотивація – широке поняття, що охоплює складний процес управління напрямом і інтенсивністю зусиль людини. Вона виступає тим складним механізмом співвідношення особистістю зовнішніх і внутрішніх факторів поведінки, що визначає виникнення, спрямування, а також способи здійснення конкретних форм діяльності [7].

Серед багатьох моделей мотивації найефективнішою для використання у практичній діяльності визнана комбінована особова-ситуаційна модель, на підставі якої Д. А. Леонтьєвим було розроблено п'ять рекомендацій, які ми модифікували до навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації:

- на мотивацію до навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації впливають як ситуаційні, так і особисті чинники;
- важливо знати мотиви, що спонукають до навчально-професійної діяльності відповідних фахівців;
- необхідно «констатувати» ситуації, які б задовольняли потребам (запитам) майбутніх фахівців фізичної реабілітації;
- важливо усвідомити свою роль як майбутнього реабілітолога в мотиваційному навчальному середовищі;
- необхідно модифікувати поведінку з тим, щоб змінити небажані мотиви навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації [6].

Особливе місце у психолого-педагогічному забезпеченні навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації у вищому навчальному закладі займає навчально-професійна мотивація, яку ми розглядаємо як один із факторів готовності відповідних фахівців до професійної діяльності, як сукупність факторів і процесів, що спонукають і спрямовують їх до успішного опанування майбутньою професією. Вона характеризується спрямованістю, стійкістю та динамічністю. Необхідно зазначити, що низький рівень навчально-професійної мотивації багато в чому перешкоджає формуванню готовності майбутніх фахівців фізичної реабілітації до виконання своїх професійних функцій.

Для визначення найбільш значущих мотивів навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації, нами було проведено опитування за методикою А. А. Реана і В. А. Якуніна. В опитуванні брали участь майбутні фахівці фізичної реабілітації випускного курсу (випуск 2015 року) денного та заочного відділень Інституту здоров'я, спорту і туризму Класичного приватного університету (м. Запоріжжя). За результатами опитування встановлено, що з 16 мотивів навчально-професійної діяльності студентів, визначених А. А. Реаном і В. А. Якуніним [8], найбільш значущими для майбутніх фахівців фізичної реабілітації є лише 6 із них, а саме: стати високо кваліфікованим фахівцем, отримати диплом, успішно навчатися та скласти екзамен на "добре" та "відмінно", отримати глибокі і міцні знання та професійні вміння, забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності, добитися схвалення батьків і оточуючих. Всі визначені нами мотиви можна розподілити за такими напрямками як: саморозвиток, самоствердження, пізнавальний, практичний. Разом із тим, випускники напряму підготовки фізична реабілітація вважають для себе менш значущими такі мотиви як: успішне продовження навчання на наступних курсах, постійне отримання стипендії, бути постійно готовими до навчальних занять, не запускати предмети навчального циклу, не відставати від однокурсників, виконувати педагогічні вимоги, досягнути поваги викладача, бути прикладом однокурсникам, запобігати осудження і покарання за погане навчання, отримувати інтелектуальне задоволення, що характеризує студентів, які сприймають навчання у ВНЗ як тимчасове явище, яке має для них обмежену та вимушену цінність.

ВИСНОВКИ. Мотивація до навчально-професійної діяльності є однією з найважливіших складових формування готовності майбутніх фахівців фізичної реабілітації до професійної діяльності, що спонукає та спрямовує їх до успішного опанування майбутньою професією. Вона виступає як внутрішній рушійний фактор формування професіоналізму та розвитку особистості майбутніх фахівців фізичної реабілітації, що спрямовує їх до вивчення обраної ними майбутньої професії. Визначено найбільш значущі мотиви навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації: стати високо кваліфікованим фахівцем, отримати диплом, успішно навчатися та скласти екзамен на добре та відмінно, отримати глибокі і міцні знання та професійні вміння, забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності, добитися схвалення батьків і оточуючих, що загалом засвідчують сформованість мотиваційного фактору їхньої готовності до майбутньої професії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пилоян Р. А. Мотивация спортивной деятельности / Р. А. Пилоян. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – С. 123-128.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотив: теория и методы изучения / Е. П. Ильин. – К.: Наука, 1998. – С. 49-54. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.litmir.net/br/>
3. Гримак Л. П. Резервы человеческой психики: введение в психологию активности / Л. П. Гримак. – М.: Политиздат, 1989. – С. 163 – 187. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://padaread.com/book=3924>.
4. Maslou A. Motivacija i lichnost' / A. Maslou. – М.: Nauka, 1998. – 407 s.
5. Rubinshtejn S. L. Problemy obshhej psihologii / S. L. Rubinshtejn. – М.: Pedagogika, 1976. – 365 s.
6. Leont'ev D. A. Sistemno-smyslovaja priroda i funkicii motiva // Vesnik MGU. – 1993. – №2. – С. 15 – 19.

7. Leont'ev A. N. Potrebnosti, motivy, jemocii / A. N. Leont'ev – M.: MGU, 1971. – 79 s.

8. Rean A. A., Jakunin V. A. Metodika izuchenija motivov uchebnoj dejatel'nosti studentov / A. A. Rean, V. A. Jakunin [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://azps.ru/tests2_uchmotivos.html.

УДК 616-071.2-053.6:378.016:796[61:378.4]

Малахова С.М.

Запорізький державний медичний університет

ОБГРУНТУВАННЯ РОЗШИРЕННЯ МЕЖ МЕДИЧНОГО ОГЛЯДУ ПІДЛІТКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Проведено обстеження 4378 студентів, які вступили на I курс до Запорізького державного університету в період з 2009/2010 по 2013/2014 навчальні роки. Всім студентам виконана електрокардіографія, при наявності показань – ехокардіоскопія. За даними електрокардіографії встановлено, що за вказаний проміжок часу кількість осіб без патологічних змін варіює від 88,9% до 91,2%. Вперше виявлено зміни на електрокардіограмі у 8,8%-11,1% підлітків. При необхідності, зумовленій наявністю медичних показань, проводилась ехокардіоскопія.

Ключові слова: студенти, раптова серцева смерть, електрокардіографія, ехокардіоскопія.

***Малахова С.Н. Обоснование расширения границ медицинского осмотра подростков, занимающихся физическим воспитанием в медицинском университете.** Проведено обследование 4378 студентов, поступивших на I курс Запорожского государственного медицинского университета в период с 2009/2010 по 2013/2014 учебные годы. Всем студентам выполнена электрокардиография, при наличии показаний – эхокардиоскопия. По данным электрокардиографии установлено, что за указанный промежуток времени количество лиц без патологических изменений варьирует от 88,9% до 91,2%. Впервые выявлены изменения на электрокардиограмме у 8,8%-11,1% подростков. При необходимости, обусловленной наличием медицинских показаний, проводилась эхокардиоскопия.*

Ключевые слова: студенты, внезапная сердечная смерть, электрокардиография, эхокардиоскопия.

***Malakhova S.N. Substantiation extending the boundaries of medical examinations adolescents engaged in physical education at the medical university.** The problem of deaths from cardiovascular disease continues to remain relevant in the world. At the same time the share of sudden cardiac death accounts for the largest number of deaths. The purpose of study – analyzed state of the cardiovascular system at students I course of Zaporozhye State Medical University according to electrocardiography and echocardiography. Materials and methods. The study involved 4378 students enrolled in the course I in the period from 2009/2010 to 2014/2015 academic years. All students performed electrocardiography, when indicated – echocardiography. Analyzing data electrocardiogram students I course over 6 years should be noted that the percentage of students who have abnormalities of the cardiovascular system is high and is within 88,9% – 91,2%. At the same time does not change the number of students who first discovered abnormal electrocardiogram changes. According to our data, this percentage is respectively 9,0%, 8,8%, 11,1%, 9,4%, 10,5%, 10,1%. For all students at the beginning of the school year, irrespective of the presence or absence of complaints, we consider it appropriate to conduct an electrocardiogram, and when indicated – echocardiography for timely detection of pathological changes in cardiac structure and prevent adverse cardiovascular events during physical education classes.*

Key words: students, sudden cardiac death, electrocardiography, echocardiography.

Проблема смертності від серцево-судинних захворювань продовжує залишатися актуальною в усьому світі. При цьому на частку раптової серцевої смерті (РСС) припадає найбільша кількість летальності. Усереднені епідеміологічні показники свідчать про те, що частка РСС в структурі загальної смертності становить близько 13%, а в смертності від хвороб системи кровообігу – близько 40% [2]. Серед новонароджених частота РСС становить близько 0,1-0,3%, а у віці від 14 до 21 років число випадків РСС збільшується до 30%. Є навіть статеві відмінності в частоті РСС: в молодому і середньому віці у чоловіків РСС зустрічається в 4 рази частіше, ніж у жінок [1]. Найчастіше РСС реалізується в результаті розвитку гострої лівошлуночкової недостатності на тлі зловласних шлуночкових аритмій, маніфестація яких супроводжується порушеннями як системної, так і регіонарної гемодинаміки [5]. Отже, виявлення того чи іншого виду порушення ритму і провідності серця повинно супроводжуватися їх прогностичною оцінкою щодо ризику розвитку РСС, незалежно від наявності або відсутності структурної патології серця [4]. Високий ризик РСС має місце при фібриляції шлуночків, шлуночкової тахікардії, АВ-блокаді III ст. з низькою частотою заміщуючого ритму, синдромі WPW. Середній ризик виникнення РСС – при шлуночкової ектопії на тлі структурної патології серця, АВ-блокаді II-III ст. з адекватною частотою заміщуючого ритму, фібриляції передсердь. Низький ризик РСС – при передсердній ектопії, шлуночкової ектопії без структурної патології серця, тахікардії, АВ-блокаді I ст. В той же час, наявність або відсутність структурної патології серця може мати визначальне значення для адаптаційних змін параметрів серцевого викиду, і таким чином, для характеру клінічного перебігу аритмії [3]. У зв'язку з цим ключовим значенням для клінічної інтерпретації зловласного перебігу будь-якої аритмії, визначення її життєнебезпечного характеру слід вважати такі стани: непритомність, запаморочення, гіпотензію, біль у грудях, задишку [6]. Отже, враховуючи випадки раптової смерті підлітків і той факт, що вони в більшості випадків обумовлені кардіальними причинами, нами, з 2009/2010 навчального року (н.р.), всім студентам I курсу Запорізького державного медичного університету (ЗДМУ) проводиться електрокардіографія (ЕКГ) у 12-ти відведеннях, а для уточнення діагнозу – ехокардіоскопія (ЕхоКС).